

Voksen skoles handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø

Slik sikrer vi elevenes rett til et trygt, godt og inkluderende skolemiljø

Opplæringslovens § 9 A omhandler elevenes skolemiljø.

§ 9 A-2 sier at alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3 sier at alle skoler skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vold og diskriminering og arbeide kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene.

Gjennom handlingsplanen skal vi sikre at elevene har et trygt skolemiljø, og sikre gode rutiner for hvordan vi handler når det likevel oppstår krenkende hendelser.

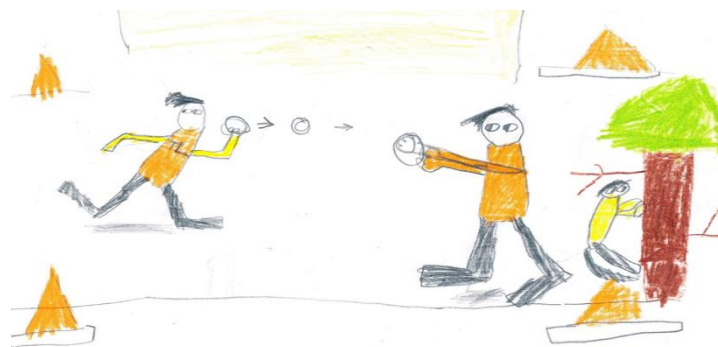
Kapittel 1-6 beskriver det forebyggende arbeidet ved Voksen skole og kapittel 7 beskriver skolens håndtering ved krenkelser og mobbing.

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Kapittel 1	6
Ledelse: Slik legger vi til rette for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø	6
Årsplan for faste aktiviteter i arbeidet med skolemiljø	7
Skolens visjon og verdigrunnlag	11
Holdningsmål	11
Samlingsstund	11
Programmer og undervisningsopplegg som er ivarsatt på Voksen skole	12
Kapittel 2	15
Mangfold på Voksen skole	15
Kapittel 3	16
Lærere: God klasseledelse og gode relasjoner mellom lærer og elev	17
Lærerens evne til å lede klasser og grupper	16
Positive relasjoner mellom elev og lærer	17
Rollemodell og forbilde	17
Kriterier for god klasseledelse	17
Læringspartner	19
Elevsamtaler	19
Lekegrupper	20
Inspeksjon i friminutt	20
Kapittel 4	22
AKS: En læringsstøttende arena som bidrer til elevenes læring i bred forstand	22
Skolestarterer og AKS	22
Kapittel 5	22

Elevene: Slik trekkes elever inn i læringsarbeidet med en positiv skolekultur	22
Tipsplakater og klasseregler	22
Samtaler om friminutt før og etter pausene	22
Samtaler om undervisning og læringskultur	23
Fadderordning	23
Elevråd	23
Arrangementer	23
Trivselsledere	25
Skolemiljøutvalget (SMU)	25
Korps	26
Kor	26
Kapittel 6	26
Foresatte: Slik skaper vi et godt samarbeid mellom skole og hjem	26
Foreldremøter	26
Foreldrebidrag	27
Foresatte som rollemodeller	27
Samarbeid med AKS	27
Kapittel 7	28
Voksen skoles håndtering av krenkelser og mobbing	28

Innledning

Fra deltagelse i det tidligere skoleprogrammet Connect har vi bevart slagordet

Vis respekt – få respekt

som et mantra i videre arbeid med skoleutviklingen.

Sammen med slagordet har vi beholdt tradisjonen med ensfargede t-skjorter, ulike til hvert trinn, som benyttes ved fellessamlinger. Dette er en liten og viktig brikke i arbeidet med samhold og inkludering.

Utdanningsdirektoratet framhever fire grunnleggende kjennetegn for opplevelse av [et godt læringsmiljø](#):

1. Skolen har en [god ledelse](#) som kontinuerlig arbeider med å forbedre ulike sider ved læringsmiljøet og har gode rutiner for [arbeidet mot mobbing](#).
2. Skolen har utviklet en [god klasseledelse](#) preget av [gode relasjoner mellom lærer og elev](#).
3. Skolen har [positive relasjoner mellom elevene](#) og en kultur for læring blant elevene.
4. Skolen har gode relasjoner og et godt [samarbeid med foreldrene](#).

Disse fire kjennetegn danner overskrift på fire kapitler i handlingsplanen. Ledelse-lærere-elever-foresatte.

Kapittel 1

Ledelse: Slik legger vi til rette for et trygt, godt og inkluderende skolemiljø

En solid ledelse og organisasjon er en forutsetning for at arbeidet med elevenes læringsmiljø foregår systematisk og kontinuerlig, og at skolen tar i bruk mer forskningsbasert kunnskap.

Gjennom ukentlige møtepunkter lærere imellom, mellom ledelse og lærere og ved jevnlig faglig påfyll for alle ansatte foregår en kontinuerlig utvikling i personalet. Ledelsen tar ansvar for at alle skolens ansatte er godt kjent med skolens rutiner og handlingsplaner. Skolen sikrer i et tett samarbeid med AKS, at elevene møter voksne med like holdninger både i skoletid og AKS-tid.

Vi har en struktur på skoleåret med faste tiltak som skaper og opprettholder samhold og derigjennom et godt skolemiljø. Vi bygger samhold gjennom felles opplevelser i trygge rammer.

VOKSEN SKOLE
MULIGHETER FOR
ALLE

Årsplan for faste aktiviteter i arbeidet med skolemiljø:

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvarlig
Planleggingsdager i august	Opplæring og informasjon til alle ansatte om §9 A, ordensreglement og skolens plan for systematisk og forebyggende arbeid. Personalet skal drøfte og få en felles forståelse av: Et godt psykososialt miljø Krenkende atferd Handlings- og aktivitetsplikten Gjennomgang av rutiner	Ledelsen
Løpende	Fadderordning for førsteklasingene	Sosiallærer og aktuelle lærere
August	Lage klasseregler og tipsplakater	Kontaktlærere
August	Holdningsmål ved oppstart "Jeg er en god skolevenn"	Ledelsen og lærere
August	Bli-kjent-kveld for foreldre på 1. trinn	Lærere på 1. trinn
August	Klassekontaktmøte	Ledelsen og kontaktlærere
August-september	Elevrådet velges og konstitueres. Elevrådet jobber med holdningsmål for neste periode (oktober-januar) Skolestartsamtaler med 1.klassinger	Elevrådsansvarlig
August-november		Helsesykepleier

September	Foreldremøter	Ledelsen/kontaktlærer
September	Oppstart av trivselsledere	TL-lærere
September	Utviklingssamtaler for 1.trinn	Ledelsen og lærere
September	Oppstartsamling med elevinnslag om det å være god klassevenn	3. og 6. trinn
Oktober	Elevundersøkelsen, 5.-7.trinn Trivselsundersøkelsen, 1.-4. trinn	Ledelse og kontaktlærere Elevrådet involveres
Oktober	FN-samling	4. og 7. trinn
Oktober	Kanonballturnering	Elevrådet
Oktober	Klassegjennomgang på alle trinn m/faglig fokus	Ledelsen
Oktober	Håndavtrykk på skolens banner for 1.klassinger	Sosiallærer
August - november	Seksuell helse og pubertet, 6.trinn	Helsesykepleier

Tidspunkt	Aktivitet	Ansvarlig
Oktober-november	Bokuke	Ansvarlige lærere
November	BlimE-dansen	Ledelse og lærere
	Gjennomgang av elevundersøkelsen (i personalet og med elevrådet) Utviklingssamtaler	Kontaktlærere
Desember	Luciasamling Elevrådets holdningsmål for de neste periodene	3. trinn Elevrådsansvarlig
Desember	Juletradisjoner Julesamling i kirken Julesamling på skolen	Ledelsen og lærere 6.trinn Ledelsen
Januar	Hva er god inspeksjon – påminnelse	Ledelsen
Januar	Oppstart av nye trivselsledere Innskriving av nye førsteklasinger	TL-ansvarlige Ledelsen/sosiallærer
Januar	Vinteraktivitetsdag – hele skolen	Ledelsen og lærere
Februar	Ski- og skøytedag på 5.-7.trinn	Ledelsen og aktuelle lærere
Februar	Vintersamling	2. og 5. trinn
Februar-mars	Foreldremøter	Kontaktlærere
Februar-mars	Talentiaden og Kunstiaden	Elevrådet
Mars	Utviklingssamtaler	Kontaktlærere

	Påskesamling på skolen/i kirken	
April-mai	Mattetivoli	Mattelærere
Mai	17. mai-samling	1. og 6. trinn
Mai-juni	Førskoledag og foreldremøte for nye 1. trinn	Ledelsen
Juni	Fotballturnering	Elevrådet
Juni	Idrettsdag for 5. – 7. trinn	Gymlærere
Juni	Sommerdans	Ledelsen og kontaktlærere
Juni	Revy	7. trinn
August – november	Undervisning om vold i nære relasjoner, 1. – 4. trinn	Helsesykepleier
Januar – mai	Helsesamtale om kost, søvn og fysisk aktivitet, 3. trinn	Helsesykepleier
Januar – mai	Undervisning om overgrep, 4.trinn	Helsesykepleier
Mars – juni	Undervisning om overgang til ungdomsskole for 7.trinnselever	Helsesykepleier

Skolens visjon og verdigrunnlag:

Periode Uke	Periode 1 34-39	Periode 2 41-46	Periode 3 47-51	Periode 4 1-7	Periode 5 9-16	Periode 6 17-23
Tverrfaglige temaer	Folkehelse og livsmestring		Demokrati og medborgerskap		Bærekraftig utvikling	
Verdigrunnlaget i læreplanen	Identitet og kulturelt mangfold	Menneskeverdet	Demokrati og medvirkning	Kritisk tenkning og etisk bevissthet	Respekt for naturen og miljøbevissthet	Skaperglede, engasjement og utforskertrang
Skolens verdigrunnlag	Vi viser respekt for hverandre, og ser på ulikhet som en styrke. Vi viser raushet og romslighet for andre og oss selv.	Vi viser gjennom handling at vi er likestilte og likeverdige.	Vi engasjerer oss i det som skjer rundt oss, og lærer om hvordan vi påvirkes og hvordan vi kan påvirke andre.	Vi utvikler sosial kompetanse i samvær med andre. Gjennom refleksjon og samtaler lærer vi om hvordan vi skal forholde oss til våre omgivelser.	Naturen er en viktig ressurs. Vi tar godt vare på den, vi utforsker naturen og bruker den som en læringsarena.	Vi undrer oss og utforsker verden og miljøet rundt oss. Ved å tenke nytt og kreativt kan vi skape engasjement og mestringsopplevelser.

Holdningsmål

Vi har delt skoleåret i seks perioder og hver periode har et eget holdningsmål. Holdningsmålene skal innlemmes i alle fag og av alle voksne ved skolen.

Samlingsstund

Skolen har jevnlig samlingsstunder hvor ansvaret for innholdet rulleres på ulike trinn. Samlingsstundene har ulike temaer. På samlingsstundene deles det ut priser, Vito og Skjoldet, til klasser som har vist at de jobber godt med vennskap og trivsel. Vito og Skjoldet presenteres på første fellessamling i starten av skoleåret.

Programmer og undervisningsopplegg som er iverksatt på Voksen skole

Mitt valg

Mitt Valg er et undervisningsopplegg skolen har benyttet seg over mange år. Programmet har fokus på sosial og emosjonell læring, psykisk helse, kritisk tenkning og faglig utvikling. Voksen skole har bestemt å fase ut dette undervisningsopplegget til fordel for et nytt program *Link til livet* fra og med skoleåret 2020/2021.

Klassens time

Alle klasser har satt av tid hver uke til å jobbe med klassemiljøet. Denne økten kommer i tillegg til det forebyggende arbeidet som gjøres i alle timer og friminutt. Klassens time brukes til følgende emner:

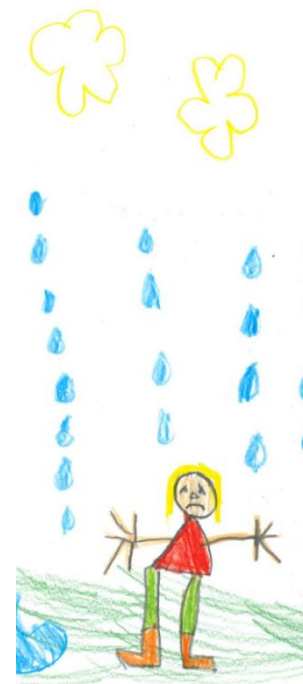
- De forebyggende programmene (*Mitt valg* og *Link – Livsmestring i norske klasserom*)
- Kartlegging av elevmiljøet (klassetrivsel, elevundersøkelsen, trivselsundersøkelsen og evt. egne kartlegginger)
- Løse opp i pågående situasjoner (eks jente- og guttegrupper)
- Lage og revidere klasseregler
- Holdningsmål

Psykologisk førstehjelp

I vårsemesteret gjennomfører helsesykepleier og sosiallærer undervisningsopplegget *Psykologisk førstehjelp* over fire økter på 5. trinn.

Psykologisk førstehjelp er et selvhjelpsverktøy for mestring av egne følelser. Med røde og grønne tanker lærer de unge å snakke pent til seg selv. Røde tanker er negative og vonde tanker. Grønne tanker er hjelpsomme, og skaper mer glede og trivsel.

Følelser er ikke alltid gode veivisere. Barn må ha veiledning for å forstå hvilke følelser de skal lytte til, og hvilke følelser kan virke mer overveldende enn det de egentlig er. Selv små barn kan lett forstå forskjellen

mellom røde og grønne tanker, men trenger hjelp til å snu en negativ spiral med mange røde tanker.

Målet er at alle elevene våre kjenner til begrepene grønne og røde tanker, og at vi kan hjelpe dem med å benytte seg av dette verktøyet når noe oppleves vanskelig.

Hjelpehånden, som det er bilde av under, brukes til å sortere de røde og grønne tankene og til å finne løsninger på det som kjennes vanskelig. Helsesykepleier og sosiallærer benytter verktøyet videre i arbeidet med elevene som strever. Det er et mål at kontaktlærer også skal kunne benytte verktøyet i samhandling med elevene etter gjennomført undervisningsøkt.

Skilsmissegrupper – elever med delt bosted

I vårsemesteret samarbeider helsesykepleier og sosiallærer om grupper for elever med delt bosted. Tilbudet går hovedsakelig til elever på 5. trinn. Å delta i gruppe gir barna mulighet til å snakke om skilsmissen med jevnaldrende i samme situasjon. Evalueringen viser at barna som deltar i skilsmissegrupper evner å sette ord på det de opplever som vanskelig.

LINK til livet - Livsmestring i norske klasserom

Å jobbe med folkehelse og livsmestring er ikke bare en jobb for spesialistene. WHO sier at skolen kanskje er den aller viktigste arenaen for å forebygge psykiske helseplager.

Både opplæringsloven og Kunnskapsløftets generelle del sier at skolen skal sette barn og unge i stand til å håndtere livet. Dette er en omfattende oppgave, og LINK er et undervisningsopplegg som omsetter disse bestemmelsene til praktisk arbeid i klasserommene.

Målene med LINK er:

- Å bidra til å styrke den enkeltes selvbilde
- Å bidra til opplevelse av tilhørighet
- Å gi trening i konstruktive mestringsstrategier

Vi har en plan for når de ulike temaene skal være i fokus:

Trinn	Høst	Vår
1. trinn	En god venn Sinne	Glede Tristhet
2. trinn	Konflikt Å være utenfor	Selvtillit Tabu og hemmeligheter
3. trinn	Kommunikasjon Hemmeligheter Mot	Sinne Misunnelse Nysgjerrighet
4. trinn	Den tredelte hjernen Redsel Medfølelse Selvbilde	Toleransevinduet Stress Fremtid Tristhet
5. trinn	Følelser Vennskap Den tredelte hjernen Glede	Sinne Redsel Selvbilde Nysgjerrighet
6. trinn	Toleransevinduet Stress Selvtillit Tristhet	Roller og forventninger Medfølelse Misunnelse Kommunikasjon
7. trinn	Mot Konflikt Tabu og hemmeligheter Skam	Stress Fremtid Pubertet Fortsatt leken?

Trykk her om du vil lese mer om dette programmet [Link til livet](#)

Sosialpedagogisk gruppe

Voksen skole har fra skoleåret 2020/2021 opprettet en sosialpedagogisk gruppe bestående av sosiallærer, spesialpedagog og en erfaren lærer. Sosiallærer leder gruppen som skal veilede lærere og klasser. De kan også jobbe med grupper, enkeltelever, personalet og klasser ved behov. Gruppens hovedmandat er å veilede i forebyggende arbeid for skolen som helhet. I sin verktøykasse har gruppen blant annet lang erfaring med klasseledelse, sosialpedagogisk utdanning og ART (Aggression Replacement Training).

Kapittel 2

Mangfold på Voksen skole

Voksen skole, spesialklassene (PLUS), har et byomfattende spesialpedagogisk tilbud fra 1. til og med 7. trinn. Voksen Pluss gir opplæringstilbud for elever med diagnoser innenfor autismespekteret, psykisk utviklingshemming og multifunksjonshemminger. Klassene har 25 elevplasser, fordelt på tre grupper, og vi kaller klassene E, F og G-klassen.

Opplæringstilbudet på Voksen PLUS er individuelt tilpasset. Alle elevene har individuell opplæringsplan (IOP) som er utarbeidet på bakgrunn av den sakkyndige vurderingen fra PP-tjenesten og skolens vedtak om spesialundervisning. Målet er læring, mestring og utvikling for den enkelte elev. Forutsetninger for et godt læringsmiljø for alle er trygghet, forutsigbarhet og kontinuitet, og målet er læring, mestring og utvikling for den enkelte elev.

Sentrale opplæringsområder

Klassene har følgende sentrale opplæringsområder:

- Norsk / Språk og kommunikasjon
- Sosial kompetanse

- Selvhjelpsferdigheter
- Skolefag: matematikk, norsk, naturfag, samfunnsfag, engelsk, religion og livssyn, mat- og helse, kunst- og håndverk, kroppsøving, musikk og sansemotorikk.
- Noen elever har bortvalg av enkeltfag

Inkludering

Noen elever fra E, F og G-klassen får tilpasset opplæring i enkelttimer eller deler av undervisningstiden i ordinære klasser. Det kan være å delta i norsk, musikk, bokstavinnlæring, uteskole etc.

Elever fra ordinær skole kan få tilbud om deltagelse i noen timer i spesialklassene. Skolen legger til rette for utstrakt samarbeid mellom lærere i spesialklassene og lærere i ordinær skole rundt inkludering av elevene.

Elevene i spesialklassene er en naturlig del av Voksen skole. De deltar i alle fellesarrangementer som samlingsstunder, idrettsdager, 17. mai-feiring, 7.-trinnsavslutning, sommerdans, kantine (for 6. og 7. trinn) og Blime-dans.

Kapittel 3

Lærere: God klasseledelse og gode relasjoner mellom lærer og elev

Læreren som klasseleder er avgjørende for elevers psykososiale miljø. "God klasseledelse handler om å være i forkant, ved at læreren forebygger at små problemer blir til store konflikter. Klasseledelse handler også om det faglige og at elevene kan konsentrere seg og bli motivert for faglig og sosial læring og utvikling, NOU2015:2 kap.10. Det er en overordnet forventning at det utøves god klasseledelse på Voksen skole. Skolens ledelse og sosial-pedagogisk gruppe har en veiledende funksjon i forhold til god klasseledelse.

Lærerens evne til å lede klasser og grupper

Lærerens evne til å lede klasser og grupper er en av de viktigste faktorene i arbeidet mot mobbing og for å skape et godt læringsmiljø. God klasseledelse kjennetegnes av en tydelig struktur i undervisningsforløpet og formulering av tydelige mål for elevenes læring og læringsmiljø. Lærer skal ha forventninger

til elevene og gi dem konstruktive tilbakemeldinger både faglig og sosialt. For å kunne gi tilbakemeldinger på elevenes atferd er det viktig at skolens ordensreglement, ordensregler og tiltaksplan er innarbeidet i klassen. Alle elevene skal ha kjennskap og eierskap til klasse- og skolereglene.

Positive relasjoner mellom elev og lærer

Læreren har ansvaret for å skape gode relasjoner mellom elever, mellom elever og lærere og mellom klassen og lærer. Læreren skal utøve tydelig klasseledelse på en slik måte at klassen oppleves som et trygt sted for alle elevene.

Læreren skal bygge en positiv relasjon til hver enkelt elev, og elevene skal oppleve at læreren bryr seg, viser omsorg og støtter dem. På Voksen skole skal alle bli møtt med høflighet og respekt. Eleven skal gjennom gode relasjoner oppleve trygghet og tillit og bli sett av læreren. Læreren stiller rettferdige krav til elevene, og roser og korrigerer ut fra klassens kjente og faste normer.

Rollemodell og forbilde

Alle voksne på skolen skal være seg bevisst sin posisjon som rollemodell og skal i alle sammenhenger opptre som et godt forbilde. Vi plukker opp søppel og stopper om det er elever eller voksne som trenger hjelp. Daglig møter vi hverandre med et smil. Et lite smil kan være den anerkjennelsen man trenger akkurat der og da.

Kontaktlærer og andre lærere deltar ute med elevene i konfliktperioder.

Kriterier for god klasseledelse

Det er utarbeidet kriterier for god undervisning på Voksen skole. Alle lærerne skal kjenne til kriteriene, og det ligger en klar forventning fra ledelsen om at kriteriene skal brukes i det daglige arbeidet i klasserommet. Ledelsen gjennomgår kriteriene i utviklingstid ved skoleårets start og minner om kriteriene gjennom skoleåret.

Kriterier ved oppstart av timen:

- Elevene kommer raskt inn
- Lærer og elever hilser med øyekontakt ved elevenes første time

- Klassen kommer raskt til ro og undervisningen er i gang
- Plan for dagen er visualisert
- Mål for undervisningsøkten er visualisert og kommunisert
- Læreren aktiverer forkunnskaper
- Undervisningen starter med tydelige mål, som kommuniseres klart til elevene
- Klasserommet er ryddig og tilrettelagt for læringsarbeidet

Kriterier underveis i læringsøkten

- Det er arbeids-lyd i klasserommet i henhold til aktivitet
- Læreren opptrer konsekvent og med tydelige grenser for uakseptabel atferd
- Det er få elevinitierte avbrudd som forstyrrer undervisningen (tid brukt på avbrudd)
- Det er god omgangstone mellom elever og læreren, og mellom elevene
- Læreren "ser" det enkelte barn og kommuniserer på en måte som elevene forstår
- Det benyttes konkretiseringsmaterieell der det er hensiktsmessig
- Tipsplakater, som elevene har vært med å utarbeide, brukes aktivt
- Læringspartner brukes jevnlig
- Klasse- og læringsbrettreglene er visualisert i klasserommet
- Elevene vurderer sitt eget arbeid og egen innsats/evt. sammen med læringspartner
- Læreren gir elevene tilbakemelding underveis (hva er bra, hva kan bli bedre, hvordan)

Kriterier ved avslutningen av timen

- Elevene får informasjon om at det nærmer seg avslutning
- Lærer disponerer tiden og starter avslutning av timen i god tid
- Lærer/elever oppsummerer læringsøkten
- Læreren vurderer sammen med elevene i hvilken grad læringsmålene for timen er nådd
- Elevene rydder sin egen pult før de forlater klasserommet
- Lærer blir i gangen med elevene til siste elev har gått ut

Læringspartner

Vi benytter læringspartner:

- Lærer at folk er ulike
- Tryggere for sjenerte elever
- Skaper et mer åpent klassemiljø
- Lytte til hverandre
- Aktivisere alle
- Lære å akseptere å være uenige
- Bygger selvtillit hos elevene – alle får deltatt – jeg kan også
- Blir bedre kjent på tvers i klassen
- Grunnleggende ferdigheter:
  - o Samtale
  - o Forklare
  - o Drøfte
  - o Argumentere
  - o Diskutere
  - o Beskrive
  - o Fortelle

Organisering:

- Fast rotasjon som er kjent for elevene
- Læringspar må ikke være to, kan også være tre

Elevsamtaler

Kontaktlærer skal gjennomføre planlagte elevsamtaler minimum to ganger i året. **Alle nye elever på 2.-7. trinn har en oppstartsamtale i løpet av de to første ukene etter at de har startet.** I tillegg kommer utviklingssamtaler der foresatte deltar. På 5. - 7.-trinn gjennomføres elevstyrte utviklingssamtaler.

Lærer benytter også elevsamtalen gjennom skoleåret når det er behov. En elevsamtale utover de to fastlagte kan være lange eller korte og er egnet til å identifisere utfordringer på et tidlig stadium. Det er lærer som er nærmest eleven og raskest kan se endringer i elevens humør og motivasjon for skolearbeidet.

Elever som blir sett og anerkjent av læreren, blir trygge også i forhold til andre elever. Kulturen i elevgruppa har betydning for både læring og væremåte. En klasse med kollektiv vi- følelse og et godt samarbeid vil skjerme om og beskytte hverandre og ikke tolerere at noen blir plaget eller krenket. Elevene blir trent i å løse konflikter, og uenighet oppleves ikke som en trussel. De vil oppleve det som positivt å være aktive og interesserte, og de vil akseptere ulikheter.

Lekegrupper

I perioder kan elevene deles i grupper som skal leke sammen i friminuttene. Dette er et tiltak som er godt egnet i perioden der elever faller utenfor lek.

Inspeksjon i friminutt

Friminuttene er en tid for sosialt fellesskap og relasjonsbygging. Godt og aktivt tilsyn fra voksne i friminuttene er et viktig ledd for å skape trygghet og trivsel i skolemiljøet.

I uteområdene må forventningene til atferd være tydelige. Forventningene skal formuleres på en positiv måte og beskrive den ønskede atferden. Kontaktlærer må gjennomgå forventningene med elevene i sine klasser med jevne mellomrom.

God inspeksjon forebygger uønsket og krenkende atferd. Inspeksjonsvaktene skal være aktive og observere og gripe tidlig inn, på en klok måte, når elevene trenger hjelp i sin samhandling med hverandre. For å legge til rette for at de voksne inspeksjonsvaktene møter elevene på likest mulig måte, har vi en inspeksjonsinstruks som alle lærere er kjent med. I tillegg er *God inspeksjon* tema på planleggingsdagene i august og i en utviklingstid for personalet i januar.

God inspeksjon kjennetegnes ved:

- Oppmøte til rett tid
- Smile og si "hei" til elevene man møter i friminuttene
- Få oversikt over området og elevene
- Bevege seg rundt i hele området
- Oppsøke risikosoner
- Følge med på store elevgrupper
- Bry seg i alle situasjoner på en positiv måte
- Ta elevene på alvor. Anerkjenn følelser, men ikke nødvendigvis handlingene
- Vær oppmerksom på mindre oversiktlige områder:
  - Toalettene
  - Grusbanen
  - Nederst i skolehagen
  - Bak gressvollen/grevlingene, langs gjerdet
  - Kunstgresset

Elever med 1:1 inspeksjon

I perioder er det elever som har behov for ekstra oppfølging i friminuttene. Voksne som har ansvar for disse elevene, skal få informasjon om behovene fra kontaktlærer i forkant av inspeksjonsperioden.

Kapittel 4

AKS: En læringstøttende arena som bidrar til elevenes læring i bred forstand

Voksen skole og Aktivitetsskole har elevens læring og trivsel som overordnede mål i sin strategiske plan.

Innholdet i aktivitetene utvikles i samarbeid mellom lærere og medarbeidere i AKS. De skal også jobbe i tråd med felles verdigrunnlag og elevsyn. På den måten blir det sammenheng i elevenes skoledag.

Skolestartere og AKS

For å sikre en god skolestart, samarbeider skolen med barnehagene. Lek er et sentralt virkemiddel for å skape trivsel, og på Voksen AKS er det rom for både frilek og voksenstyrt lek i form av aktiviteter.

De første ukene i oppstarten er en verdifull periode der elevene blir kjent med nye klassekamerater, lærer regler, øver inn rutiner og blir trygge i nye omgivelser. På Voksen AKS legges det vekt på å bruke god tid på å lære nye ting og vi har seks til åtte ansatte på avdelingene som hjelper barna hver dag.

Kapittel 5

Elevene: Slik trekkes elever inn i læringsarbeidet med en positiv skolekultur

Elevstemmen og elevmedvirkning er essensielt for å skape et godt læringsmiljø. Engasjerte elever er viktig for å utvikle en god skolekultur. Vi ønsker å lytte til elevene og deres innspill skal hjelpe oss å forme tilbudet i friminuttene og sosiale arrangementer for elevene.

Tipsplakater og klasseregler

Elevene utarbeider tipsplakater i samarbeid med lærer. Plakatene henger synlig i klasserommene. Med eierskap følger gjerne et ønske om å etterfølge reglene.

Tipsplakater og klasseregler utarbeides ved skolestart i august.

Samtaler om friminuttene før og etter pausene

Hva kan vi leke

Hvilke regler gjelder i leken

Hvordan har friminuttene fungert denne uken

Samtaler om undervisningen og læringsaktiviteter

Det er mange måter å lytte til elevene på om deres meninger om undervisning, læring, og trivsel. Noen lærere velger å bruke loggbok. Jevnlige samtaler med elevene er også viktig, enkeltvis og i klassesamtaler.

Fadderordning

6. trinn danner faddergrupper for førsteklasse. Fadderoppdraget starter før sommeren i 5. klasse ved at faddere skriver velkomstbrev med lik tekst til alle førsteklasingene og siden deltar på førskoledagen.

Gjennom skoleåret møtes faddere og fadderbarn med jevne mellomrom. Møtetider og innhold i faddertreff er fastlagt slik at fattergjerningen oppleves så likt som mulig for alle parter. Fadderoppdraget varer hele skoleåret.

Fadderordning er også et virkningsfullt tiltak når det kommer nye elever til andre trinn. To elever fra klassen får i oppdrag å vise den nyankomne rundt i skolebygget, og får ansvar for å inkludere den nye eleven i lek.

Elevråd

Elevrådet er et viktig organ i arbeidet med elevmedvirkning og demokrati. Elevrådet skal være en arena som gir elevene reell påvirkning på sin egen skolehverdag. Alle skoler skal ifølge opplæringsloven ha et elevråd. Elevrådet skal fremme fellesinteressene til elevene på skolen og arbeide for å skape et godt lærings- og skolemiljø.

Elevrådet består av elever og en lærer som bistår i arbeidet. Elevrådet har jevnlig møter. Elevrådet skal samle innspill og forslag til forbedringer fra øvrige elever, gjennom for eksempel klasseråd, og bringe dette videre til lærere og ledelsen på skolen.

Arrangementer

Gjennom året igangsetter elevrådet ulike tiltak for å skape trivsel og samhold. Dette gir samtidig elevene anledning til å vise seg fra ulike sider og mestre på andre arenaer enn i klasserommet.

Ballspillturneringer

Årlige turneringer i kanonball og fotball.

Talentiade

I mars arrangerer elevrådet *Talentiaden* der elever kan delta med ulike kulturelle innslag.

Kunstiade

I mars arrangerer Elevrådet *Kunstiaden* der elever deltar med sine kunstarbeid.

Musikk i storefri

Elevrådet spiller musikk over stereoanlegg i storefri på fredager.

Innsamlingsaksjonen

Elevrådet arrangerer hvert annet år en innsamlingsaksjon til inntekt for et bestemt veldedig formål.

17. mai-tale

Leder for elevrådet holder tale til elever, foresatte og ansatte på 17.mai.

Trivselsledere

Voksen skole er med i programmet *Trivselsleder*, et program for aktivitet og inkludering i barne- og ungdomsskolen. Flere enn 1 400 skoler deltar fra Skandinavia. Trivselsledere (TL) er elever fra 4.-7. trinn som gjennom organisert aktivitet i friminuttene bidrar til bedre samhold og et tryggere skolemiljø. Trivselslederne har et særskilt ansvar for å inkludere elever som går alene. Alle trivselsledere får opplæring i nye aktiviteter på leke- og aktivitetskurs i regi av Trivselsprogrammet. I tillegg får de også tips om hvordan de skal opptre som ledere, hva som er viktig for en god trivselsleder og innlæring av viktige verdier som inkludering, vennlighet og respekt.

Skolemiljøutvalget (SMU)

Skolemiljøutvalget skal arbeide for å øke deltakelsen fra elevene, foreldrene, skolen og de ansatte i arbeidet med skolemiljøet. Det er et lovpålagt utvalg. Elever og foreldre er i flertall i utvalget. Utvalget skal gi råd til skolen i arbeidet med skolemiljøet. På Voksen skole består utvalget av tre elever, en foresatt, rektor og sosiallærer. Utvalget har to til tre møter pr år.

Korps

Korpset er et viktig bidrag til samhold og fellesskap. Elever fra både Voksen og Bogstad skole deltar i korpset. Engasjerte foreldre skaper sammen med dyktig korpsledelse et godt korpsmiljø og gir barna verdifulle opplevelser.

Kor

Kor er et viktig bidrag til samhold og fellesskap. Elever fra 2. – 7. trinn på Voksen skole deltar i skolekoret. Koret har en dedikert dirigent som sammen med engasjerte foreldre tilrettelegger for et godt kormiljø.

Kapittel 6

Foresatte: Slik skaper vi et godt samarbeid mellom skole og hjem

Det er viktig med et godt samarbeid mellom skole og hjem. Det er viktig at den jevnlig kontakten med foresatte i de ulike klassene er god. Vi er en skole med lav terskel for tilbakemeldinger.

Foreldremøter

Skolen må gjennom sin kommunikasjon sette de foresatte i stand til å involvere seg i skolens arbeid. Dette gjøres i dialogen mellom kontaktlærer og den enkelte foreldregruppe og mellom skolen og foreldregruppen samlet. Foreldremøtene er de viktigste møtepunktene for å gi de foresatte den innsikten de trenger for å følge opp sine barn. I skolens fellesdel lærer de foresatte om hvilke krav lovverket stiller til elevenes psykososiale miljø, og hvordan de som foresatte kan støtte opp om dette arbeidet. I klassene får de foresatte vite i detalj hvordan den enkelte klasse jobber forebyggende med elevmiljøet.

Foresatte har i tillegg til foreldremøtene tre fora som har skolemiljøet som del- eller viktigste tema:

- Utviklingssamtaler to ganger i året
- Skolemiljøutvalget (SMU) møtes to til tre ganger pr år
- Driftsstyret, møtes fem til seks ganger pr år

I tillegg har de foresatte sitt eget fora, Foreldrenes arbeidsutvalg (FAU). FAU møtes seks ganger pr. år. Skolen er representert med rektor i FAU. Skolen og FAU har et godt samarbeid og skolen lytter til signaler fra FAU.

Foreldrebidrag

Skolemiljøet er skolens ansvar, men foresattes innsats er med på å styrke skolemiljøet. Skolen legger til rette på høstens foreldremøter å diskutere forventninger til skole-hjemsamarbeid. Vi ønsker at foresatte er med på å skape et miljø der alle elevene opplever å være en del av klassen. Foresatte kan bidra i å skape sterke relasjoner ved å:

- Invitere klassekamerater og foresatte til sosiale treff
- Følge skolens sterke anbefaling om vennegrupper
- Arrangere klassetreff og arrangementer for hele klassen
- Kontakte hverandre om det oppstår konflikter mellom elevene
- Inkludere alle elevene i klassen. Invitere hjem elever som eget barn ikke leker med daglig

Foresatte som rollemodeller

Skolen prøver å hjelpe de foresatte med å være gode rollemodeller på følgende måte:

- Gjøre foresatte kjent med at de er rollemodeller og hvorfor det er slik
- Informerer om viktigheten av positiv omtale av skolen i barnas påhør (Skolen har lav terskel for tilbakemelding og ber foresatte ta opp utfordringer tidlig og direkte med lærer/skolen)
- Hvordan kan foresatte ha gode daglige samtaler med barna
- Hvordan foresatte gjennom å forstå skolens arbeidsmåter kan følge opp barna slik at barna møter like forventninger fra skolen og hjemmet

Samarbeid med AKS:

- Foresatte får mulighet til å påvirke innholdet i Aktivitetsskolen gjennom FAU og driftsstyret ved skolen
- Foresatte melder umiddelbart om mistriksel eller andre forhold som påvirker barn trygghet og trivsel
- Aktivitetsskolen legger til rette for å gi tilbakemelding og ha samtale daglig ved hentesituasjonen

Kapittel 7

Voksen skoles håndtering av krenkelser og mobbing

Selv med solid forebygging vil det forekomme krenkelser. Vi skal hjelpe barna til å forstå at selv små bemerkninger kan såre. Vi er ulike og takler ting ulikt. Barna skal lære at de ikke skal krenke, samtidig som de skal lære å takle ulike hendelser i livet. Vi skal bygge robuste barn. Livet er ikke fritt for kommentarer og ubehagelige hendelser i møte med andre. I et trygt skolemiljø for alle vil vi på en trygg måte kunne bruke uønskede episoder til videreutvikling. I et trygt miljø vil vi kunne ivareta den krenkede og den/de som krenker på en måte som beskytter begge parter. Vi kan i et trygt miljø lære av den uønskede atferden.

Barn skal lære, og de vil trå feil underveis. Det er gjerne ved å feile at elevene lærer. Barna vil fra tid til annen ta dårlige valg.

Skolen har gode rutiner for håndtering av uønsket atferd. Vi ønsker å håndtere konflikter på lavest mulige nivå. Dette kapittelet deles i to, der den ene delen omhandler mindre alvorlige krenkelser, og den andre delen omhandler mer alvorlige krenkelser.

Håndtering av mindre alvorlige hendelser

I løpet av en skoledag oppstår større og mindre konflikter. Slike hendelser vil naturligvis oppstå, og vi skal hjelpe elevene til å håndtere disse. Ansvaret for å løse disse ligger hos tilstedeværende lærer, eventuelt kontaktlærer. Vi vil løse konflikter raskt på lavest mulige nivå. Den voksne snakker med elevene én og én og lytter til elevens historie. Det er viktig å anerkjenne følelser, men ikke nødvendigvis handlingene. Man prøver å komme frem til en løsning med elevene. I etterkant vurderer den voksne om foresatte bør kontaktes på telefon, eller om det er tilstrekkelig med en kortere informasjon om saken på e-post. Foresatte innkalles til et møte om saken krever dette. Lærer i situasjonen følger opp med en innsjekk med elevene senere på dagen eller neste gang man ser elevene.

Håndtering ved mistanke om at elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø

I handlingsplanen har vi vist hvordan skolen jobber forebyggende med skolemiljø. Opplæringsloven § 9 A-4 sier at om elevene likevel opplever at miljøet ikke er trygt og godt har skolen en plikt til å handle – en aktivitetsplikt.

Aktivitetsplikten jf. oppl. §9 A-4 skal sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø.

Aktivitetsplikten består av fem delplikter:

De fem delpliktene skal ikke forstås slik at de alltid skal følges i denne rekkefølgen. Flere av prosessene foregår samtidig, og det er naturlig at det går flere runder. Det viktige er at det settes inn tiltak raskt og at eleven fortrest mulig får oppfylt sin rett til et trygt og godt skolemiljø i henhold til §9 A-2.

Plikten til å følge med og avdekke krenkelser eller annen atferd som påvirker læringsmiljøet negativt ivaretas på Voksen skole gjennom:

- Tilstedeværelse og engasjement i normal skolehverdag
- Jevnlige elevsamtaler og utviklingssamtaler
- Gode vakt- og tilsynsordninger
- Den årlige elev- og trivselundersøkelsen

Plikten til å gripe inn oppfylles gjennom aktive handlinger som stanser en pågående hendelse. Det er den voksne som er til stede i situasjonen som aktivt stanser en pågående hendelse.

Plikten til å varsle rektor ivaretas gjennom interne rutiner for slik varsling. Alle som jobber ved skolen plikter å varsle rektor ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Det er lav terskel for å varsle.

Plikten til å undersøke ivaretas gjennom en grundig undersøkelse av saken. I undersøkelsen identifiseres fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever

skolemiljøet. Skolen har en intern rutine for hvordan saker skal undersøkes og hvem som sammen med rektor gjennomfører undersøkelsene.

Plikten til å sette inn tiltak oppfylles ved at skolen raskt etter undersøkelser igangsetter egnede tiltak for igjen å skape et trygt og godt skolemiljø for eleven. Egnede tiltak bestemmes på bakgrunn av grundige undersøkelser og en problembeskrivelse som får frem hvilket problem som skal løses. Skolen velger tiltak som er basert på oppdatert kunnskap og anbefalt av anerkjente fagmiljøer.

Videre skal skolen lage en skriftlig plan når det skal igangsettes tiltak i en sak. Planen utarbeides i samarbeid med den aktuelle eleven. I planen skal det stå:

- Hvilket problem tiltaket skal løse
- Hvilke tiltak skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig for gjennomføring av tiltakene
- Når tiltakene skal evalueres

Voksen skole - muligheter for alle